

Daugavpils valstspilsētas pašvaldības domes saistošo noteikumu projekta “Par publiskā lietošanā nodotu pašvaldības zaļo zonu un stādījumu aizsardzību Daugavpils valstspilsētā” paskaidrojuma raksts

Paskaidrojuma raksta sadaļa	Norādāmā informācija
<p>1. Mērķis un nepieciešamības pamatojums</p>	<p>Saskaņā ar Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 2. punktu pašvaldība gādā par pašvaldības administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību (publiskai lietošanai paredzēto teritoriju apgaismošana un uzturēšana; parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana; pretplūdu pasākumi; kapsētu un beigto dzīvnieku apbedīšanas vietu izveidošana un uzturēšana), un šī likuma 45. panta pirmās daļas 5. punkts paredz, ka dome ir tiesīga izdot saistošos noteikumus un paredzēt administratīvo atbildību par to pārkāpšanu, nosakot administratīvos pārkāpumus un par tiem piemērojamos administratīvos sodus, ja likumos nav noteikts citādi, par publiskā lietošanā nodotu pašvaldības zaļo zonu un stādījumu aizsardzību.</p> <p>Līdz šim prasības publiskā lietošanā nodotu pašvaldības zaļo zonu un stādījumu aizsardzībai bija noteiktas Daugavpils valstspilsētas pašvaldības (turpmāk - pašvaldība) domes 2016. gada 10. marta saistošajos noteikumos Nr. 6 “Saistošie noteikumi par sabiedrisko kārtību” (turpmāk – Saistošie noteikumi Nr. 6).</p> <p>Pašvaldību likuma 45. pantā ir noteikti vairāki pilnvarojumi pašvaldības domei izdot saistošos noteikumus un tie ir savstarpēji nošķirti, tādejādi arī saskaņā ar katru pilnvarojumu ir izdodami atsevišķi saistošie noteikumi (sk. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Vadlīnijas saistošo noteikumu izstrādei par publiskā lietošanā nodotu pašvaldības zaļo zonu un stādījumu aizsardzību, pieejamas - https://www.varam.gov.lv/lv/vadlinijas-saistoso-noteikumu-izstradei). Līdz ar to Saistošajos noteikumos Nr. 6 noteiktās prasības pašvaldības zaļās zonas un stādījumu aizsardzībai nosakāmas jaunos saistošajos noteikumos, kas ir izdodami saskaņā ar Pašvaldību likuma 45. panta pirmās daļas 5. punktā noteikto pilnvarojumu.</p> <p>Pilsētas zaļajā zonā ietilpst parki, skvēri, iekškvartālu un ielu apstādījumi. Apstādījumi galvenokārt ir nepieciešami, lai uzlabotu pilsētas klimatu, attīrītu gaisu un radītu piemērotu vidi iedzīvotāju rekreācijai un fiziskām aktivitātēm. Pilsētā esošajiem augiem ir liela nozīme arī trokšņa slāpēšanā, augšņu mitruma režīma regulēšanā un dabas daudzveidības saglabāšanā. Savukārt, apstādījumu augšanu ietekmē vairāki faktori (sk. https://www.laaab.lv/pagalumu-rokasgramata/ sadaļā “Apstādījumi”):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pilsētas augšanas apstākļi. Gaisa piesārņojums ar sīkām cietvielu daļām, kuras rodas no autotransporta ietekmes. Kvēpi un putekļi, nosēžoties uz augu lapām, negatīvi ietekmē gāzu apmaiņu. Ražošanas būvju, rūpnīcu un dzīvojamo ēku apkures iekārtas izdala toksiskas vielas. Sēra un slāpekļa oksīdi bojā kokaugu lapu šūnas izraisot to atmiršanu. Kā arī, atmosfērā reaģējot ar ūdens molekulām, veido skābos nokrišņus, kas, nonākot augsnē, negatīvi ietekmē tās mikrofloru un augu saknes. Paaugstināta smago metālu koncentrācija – smagie metāli traucē augu barošanos, fotosintēzes procesus, un saistoties ar sēru saturošajām vielām veido noturīgus savienojumus.

Ūdens nepietiekamība cieta iesegumu ceļu un laukumu tuvumā kaitē augu fizioloģiskajiem procesiem;

- Mikroklimats. Pilsētas apbūve, infrastruktūra, ēku izvietojums, reljefs, atrašanās tuvums pie ūdenstilpnēm - tas viss kompleksi ietekmē temperatūras un mitruma režīmu, kas, savukārt, cieši saistās ar apstādījumu veselību un attīstību;
- Ziemcietība un salcietība. Apstādījumu augu spējai augt un attīstīties konkrētā ģeogrāfiskā reģionā nosaka to ziemcietība un salcietība;
- Cilvēka darbība. Ceļu un laukumu apstrāde ziemas periodā ar videi nelabvēlīgiem ķīmiskiem maisījumiem. Sniega un ledus kausēšanas līdzekļi – palielinoties sāļu koncentrācijai augsnē, tiek traucēta jauno sakņu augšana, samazinās barības elementu uzņemšana, kas nelabvēlīgi ietekmē apstādījumu augu vispārējo stāvokli un izdzīvošanu. Augsnes substrāta noblietēšana un erozija, kura rodas nobradājot vai ar auto nobraukājot dobes un augsni augu tuvumā. Rezultātā augu saknes tiek atsegtas un bojātas. Lietus ūdens sablīvētajā augsnē nespēj iesūkties. Koku stumbru bojājumi ir plaši izplatīts pilsētas augu negatīvi ietekmējošs faktors. Ar to jāsaskaras, ja pavirši attiecas vadot un novietojot stāvlaukumā transporta līdzekļi, vai veicot būvniecības darbus. Kā arī pavirši veicot apstādījumu kopšanas darbus, piemēram, trimmerējot zālienu, ar trimmeri iespējams bojāt koka mizu. Šādi koka mizas un stumbra bojājumi nodara lielu kaitējumu augam;
- Kaitēkļu un sēņu izraisītas saslimšanas. Pilsētas apstākļi nav piemēroti kaitēkļu dabīgajiem ienaidniekiem putniem, kā arī augsnes sasāļošanās veicina kaitēkļu savairošanos.

Tāpēc saistošo noteikumu projekta mērķis ir publiskā lietošanā nodotu pašvaldības zaļo zonu un stādījumu ainaviskās, vides, dabas, bioloģiskās, ekoloģiskās, kultūrvēsturiskās, izglītojošās, rekreācijas vērtības saglabāšana un aizsardzība.

Pašvaldība sagatavoja saistošos noteikumus, nosakot sekojošus jautājumus.

- 1) *Par aizliegumu novietot mehānisko transportlīdzekli stāvēšanai zaļajā zonā, kā arī to profilaktiski apkopt (eļļas vai citu dzinēja šķidrumu maiņa, motora mazgāšana u.tml.) un mazgāt*

Saistošo noteikumu projekts paredz noteikt, ka aizliegts novietot mehānisko transportlīdzekli stāvēšanai zaļajā zonā, izņemot stādījumu apkopes vajadzībām, policijas operatīvajiem transportlīdzekļiem, neatliekamās medicīniskās palīdzības un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta transportlīdzekļiem. Kā arī, saistošo noteikumu projekts paredz noteikt, ka aizliegts profilaktiski apkopt mehānisko transportlīdzekli (eļļas vai citu dzinēja šķidrumu maiņa, motora mazgāšana u.tml.) un mazgāt to zaļajā zonā.

Izpētot situāciju pilsētā tika secināts, ka laika posmā no 2021. gada līdz 2024. gada 1. martam par transportlīdzekļa novietošanu stāvēšanai zaļajā zonā kopumā tika uzsākti 355 administratīvā pārkāpuma procesi. Turklāt vairums gadījumos administratīvā pārkāpuma procesi tika uzsākti, pamatojoties uz iedzīvotāju sūdzībām.

Jēdzienam “zaļā zona” nav vienotas juridiskās definīcijas. Līdz ar to saistošo noteikumu projekta izpratnē zaļā zona ir visas ar augiem apaudzētas

pašvaldības teritorijas ārpus meža zemes, t.sk., parki, dārzi, košumdārzi, skvēri, alejas, ielu sarkano līniju robežas u.c., kā arī šim nolūkam paredzētas teritorijas.

Novietojot, profilaktiski apkopjot vai mazgājot automašīnu pilsētas zaļajā zonā, kurā jau tā ir apgrūtināti augu augšanas apstākļi, tiek bojātas koku saknes, kā arī vietās, kur pāri braukušas automašīnas, būtiski tiek ietekmēta zālāja veidošanās (ir traucēta jauno sakņu augšana, samazinās barības elementu uzņemšana, kas nelabvēlīgi ietekmē apstādījumu augu vispārējo stāvokli un izdzīvošanu utt.). Savukārt sabiedrības interesēs ir sakopta un atbilstoši uzturēta pilsētvide (t.sk. bioloģiskā daudzveidība), kas var uzlabot iedzīvotāju fizisko un garīgo veselību.

Pašvaldība izvērtēja, ka vairums gadījumos, kad administratīvā pārkāpuma procesi tika uzsākti pamatojoties uz iedzīvotāju sūdzībām, personas, kuras novietoja transportlīdzekli stāvēšanai, mazgāšanai zaļajā zonā, nebija reaģējušas uz iepriekš izteiktajiem citu iedzīvotāju aizrādījumiem, savukārt iedzīvotāju aktivitāte šajā jautājumā liecina par to, ka šāds jautājums pilsētas iedzīvotājiem ir aktuāls un pilsētas iedzīvotāji aktīvi iestājas par pilsētas zaļo zonu aizsardzību. Līdz ar to pašvaldība secināja, ka pašvaldības zaļās zonas aizsardzībai ir nepieciešams saglabāt administratīvo atbildību par transportlīdzekļa novietošanu stāvēšanai, profilaktisko apkopi (eļļas vai citu dzinēja šķidrumu maiņa, motora mazgāšana u.tml.), mazgāšanu zaļajā zonā.

Saskaņā ar pašvaldības Administratīvās komisijas sniegto informāciju 2023. gadā par transportlīdzekļa novietošanu stāvēšanai zaļajā zonā no 89 administratīvā pārkāpuma procesiem 5 gadījumos tika izteikts aizrādījums, 13 gadījumos piemērots brīdinājums, 13 gadījumos – 20 *euro* naudas sods (4 naudas soda vienības), vienā gadījumā - 30 *euro* naudas sods (6 naudas soda vienības), 55 gadījumos - 40 *euro* naudas sods (8 naudas soda vienības), vienā gadījumā - 50 *euro* naudas sods (10 naudas soda vienības) un vienā gadījumā - 100 *euro* naudas sods (20 naudas soda vienības). 2023. gadā nevienai personai netika piemērots administratīvas sods par mehāniskā transportlīdzekļa profilaktisko apkopi (eļļas vai citu dzinēja šķidrumu maiņa, motora mazgāšana u.tml.), mazgāšanu zaļajā zonā.

Ņemot vērā pašvaldības Administratīvās komisijas sniegto informāciju, attiecībā uz soda veida un apmēra noteikšanu par transportlīdzekļa novietošanu stāvēšanai zaļajā zonā pašvaldība secināja, ka saglabājama Saistošajos noteikumos Nr. 6 noteiktā administratīvā atbildība par šādiem pārkāpumiem – brīdinājums vai naudas sodu fiziskajai personai līdz simts naudas soda vienībām, bet juridiskajai personai – līdz trīs simti naudas soda vienībām. Pašvaldības ieskatā minētās administratīvā soda robežas ir samērīgas un atturēs personas no iespējamā pārkāpuma izdarīšanas.

2) *Par citiem pasākumiem pašvaldības zaļās zonas aizsardzībai*

Ar mērķi ierobežot iespējamo kaitējumu sabiedrības interesēm saistošo noteikumu projekts paredz noteikt arī to, ka pašvaldības zaļajā zonā aizliegts patvaļīgi plūkt ziedus, lauzt, apzāģēt, apgriezt krūmus, koku un krūmu zarus.

Šāds aizliegums ir nepieciešams, jo ielu apstādījumi ir nozīmīga daļa no pilsētas kopējās zaļumu struktūras. Tie uzlabo ielu vides kvalitāti un komfortu. Apstādījumu veidošana ir saistīta gan ar pilsētvides veidola veidošanas jautājumu, gan arī ar ēku (būvju) un labiekārtojuma elementu

	<p>izvietojumu teritorijā, teritorijā izvietotajiem komunikāciju tīkliem, aizsargjoslām u.tml. būtiskiem faktoriem.</p> <p>Saskaņā ar pašvaldības Administratīvās komisijas sniegto informāciju laika posmā no 2021. gada līdz 2024. gada 1. martam par patvaļīgu ziedu plūksanu, krūmus vai to zarus laušanu pašvaldības zaļajā zonā tika uzsākti 20 administratīvā pārkāpuma procesi. Vairums gadījumos pārkāpumi tika izdarīti pilsētas vēsturiskā centra teritorijā, kurā ir nozīmīgi sabiedriskie objekti un to apkārtnē pārvietojas liels cilvēku (tostarp tūristu) skaits, tāpēc apstādījumi šajā teritorijā tiek īpaši veidoti, lai izceltu pilsētas vēsturiskā centra vidi.</p> <p>No pašvaldības Administratīvās komisijas sniegtās informācijas izriet, ka administratīvā pārkāpuma procesi tika uzsākti par klaji kaitniecisku rīcību, kad personas radīja būtisku kaitējumu pilsētas apstādījumiem. Piemēram, gadījumā, kad ziedu veģetācijas sākumā persona pa tiem izvērtījās, kad persona izspārdīja apstādījumus, kad persona rāva no dobēm augus un turpat tos meta zemē. Vairums gadījumos personas nevarēja paskaidrot savas rīcības motīvus. Tāpat konstatēti tādi gadījumi, kad augus no apstādījumiem izrauj ar mērķi tos pārdot. Citos gadījumos personām tika izteikts aizrādījums.</p> <p>Nemot vērā pašvaldības Administratīvās komisijas sniegto informāciju, attiecībā uz soda veida un apmēra noteikšanu pašvaldība secināja, ka saglabājama Saistošajos noteikumos Nr. 6 noteiktā administratīvā atbildība par patvaļīgu ziedu plūksanu, krūmu vai to zaru laušanu, apzāģēšanu, apgriešanu, paredzot brīdinājumu vai naudas sodu fiziskajai personai līdz simts naudas soda vienībām. Pašvaldības ieskatā minētās administratīvā soda robežas ir samērīgas un atturēs personas no iespējamā pārkāpuma izdarīšanas. Savukārt, Meža likuma 51. panta vienpadsmitā daļā ir paredzēta atbildība, ja koka zaru laušanas, apzāģēšanas vai apgriešanas rezultātā koks tiek bojāts.</p> <p>Administratīvā pārkāpuma procesu par minētajiem pārkāpumiem līdz administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanai veiks pašvaldības iestāde "Daugavpils pilsētas pašvaldības policija". Administratīvā pārkāpuma lietas izskatīs pašvaldības Administratīvā komisija.</p>
<p>2. Fiskālā ietekme uz pašvaldības budžetu</p>	<p>Nav iespējams precīzi veikt saistošo noteikumu finansiālo ietekmi uz pašvaldības budžetu, jo ieņēmumi no soda naudas, kas iekasēta par konstatētajiem administratīvajiem pārkāpumiem, ir atkarīgi no pārkāpumu apjoma un darba efektivitātes – jo intensīvāka ir uzraudzība, jo īstermiņā tiek iekasēts vairāk soda naudas un secīgi ir mazāk pārkāpumu (soda naudas) ilgtermiņā. Soda piemērošana nav atbildīgo pašvaldības institūciju darbības uzdevums un mērķis.</p> <p>Saskaņā ar pašvaldības Administratīvās komisijas sniegto informāciju 2023. gadā par transportlīdzekļa novietošanu stāvēšanai zaļajā tika uzsākti 89 administratīvā pārkāpuma procesi, pieņemot lēmumus par soda piemērošanu kopsummā - 2640 <i>euro</i>. Savukārt par patvaļīgu ziedu plūksanu, krūmu vai to zarus laušanu 2023. gadā tika uzsākti 9 administratīvā pārkāpuma procesi, pieņemot lēmumus par soda piemērošanu kopsummā - 230 <i>euro</i>.</p>
<p>3. Sociālā ietekme, ietekme uz vidi, iedzīvotāju veselību,</p>	<p>Saistošo noteikumu projekta mērķis ir publiskā lietošanā nodotu pašvaldības zaļo zonu un stādījumu ainaviskās, vides, dabas, bioloģiskās, ekoloģiskās, kultūrvēsturiskās, izglītojošās, rekreācijas vērtības saglabāšana un aizsardzība, kas pozitīvi ietekmēs iedzīvotāju veselību.</p>

uzņēmējdarbības vidi pašvaldības teritorijā, kā arī plānotā regulējuma ietekme uz konkurenci	Saistošo noteikumu projekts nerada sociālo ietekmi, ietekmi uz uzņēmējdarbības vidi un konkurenci.
4. Ietekme uz administratīvajām procedūrām un to izmaksām	Saistošo noteikumu projekts nemaina administratīvās procedūras. Administratīvā pārkāpuma procesu par saistošo noteikumu projekta pārkāpumiem līdz administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanai veiks pašvaldības iestāde "Daugavpils pilsētas pašvaldības policija". Administratīvā pārkāpuma lietas izskatīs pašvaldības Administratīvā komisija.
5. Ietekme uz pašvaldības funkcijām un cilvēkresursiem	Saistošie noteikumi izstrādāti Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 2. punktā noteiktās autonomās funkcijas izpildei – gādāt par pašvaldības administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību (publiskai lietošanai paredzēto parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana). Saistošo noteikumu projekta īstenošanā netiks uzlikti jauni pienākumi vai uzdevumi esošajiem darbiniekiem, veidotas jaunas darba vietas u.tml.
6. Informācija par izpildes nodrošināšanu	Saistošo noteikumu piemērošanā privātpersona var vērsties: - Daugavpils pilsētas pašvaldības policijā (dežūrdaļas tālrunis 654 21500 (visu diennakti), e-pasta adrese: police@daugavpils.lv , atrodas Muzeja ielā 1, Daugavpilī, sk. https://police.daugavpils.lv/kontakti); - administratīvā pārkāpuma lietu izskata pašvaldības administratīvā komisija (kontakttālrunis 654 22300).
7. Prasību un izmaksu samērīgums pret ieguvumiem, ko sniedz mērķa sasniegšana	Saistošie noteikumi ir piemēroti iecerētā mērķa sasniegšanas nodrošināšanai un paredz tikai to, kas ir vajadzīgs minētā mērķa sasniegšanai.
8. Izstrādes gaitā veiktās konsultācijas ar privātpersonām un institūcijām	Saistošo noteikumu izstrādes procesā notikušas konsultācijas ar Daugavpils pilsētas pašvaldības policiju un pašvaldības Administratīvo komisiju. Sabiedrības viedokļa noskaidrošanai saistošo noteikumu projekts publicēts pašvaldības tīmekļvietnē www.daugavpils.lv sadaļā "Sabiedrības līdzdalība", termiņš viedokļu iesniegšanai – no 2024. gada 16. aprīļa līdz 2024. gada 30. aprīlim.

Daugavpils valstspilsētas pašvaldības domes priekšsēdētājs

A.Elksniņš